

SÖRMLANDS **MUSEUM**s byggnadsvård

Västra Malmmagasinet i Koppartorp

Tunabergs socken, Nyköpings kommun

Antikvarisk kontroll 2003
Rapport

Hugo Larsson

Västra Malmmagasinet i Koppartorp

Tunabergs socken, Nyköpings kommun

Antikvarisk kontroll 2003
Rapport

Hugo Larsson

© 2003 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@kuf.dll.se

Författare: Hugo Larsson, bebyggelseantikvarie
Omslagsbild: Västra malmmagasinet från sydost, 2003.
Skiss på sidan 6: Hugo Larsson
Foto: Hugo Larsson.
Layout: Viktoria Magnusson

Nyköping 2003

Innehåll

Bakgrund	5
Historik	5
Tillstånd före åtgärd	5
Åtgärder	6
Återstående arbeten	6
Sammanfattning	6

Bakgrund

Länsstyrelsen har i beslut den 3 juli 2002 beviljat byggnadsvårdsbidrag för åtgärder under 2003 på byggnader inom Koppartorp som förvaltas av Tunabergs hembygdsförening. Villkoret för bidraget är att åtgärderna i princip ska följa den prioriteringsordning som Thomas Tempte angett i ett tidigare program för byggnaderna på området. I samband med möte den 7 februari 2003 bestämdes dock att rubricerade timmerlagningsarbeten skulle ingå i årets arbete samt utföras först av dessa trots att åtgärderna ej prioriterats enligt gällande program. Skadan var uppkommen genom ett tidigare och sedan länge åtgärdat takläckage. Tekniskt sett var åtgärdsbehovet därigenom ej prioriterat. Skälet till att den ändå prioriterades var dels arbetets ringa omfattning vilket gjorde det möjligt planeringsmässigt för entreprenören att utföras tidigt under säsongen. Byggnaden kommer under året att byggas om invändigt för utställningsändamål vilket var ytterligare ett skäl till påskyndandet av åtgärden. En motsvarande skada i bjälklaget mellan källare och huvudplan, vilken förefaller ha orsakats av samma takläckage bedömdes ej vara av den omfattning att åtgärd var påkallat i nuläget. Rötprocessen har i detta fall avstannat eftersom fuktkällan har upphört. Hembygdsföreningen kommer dock att hålla skadan under regelbunden uppsikt.

Historik

Malmmagasinet ligger tillsammans med ytterligare ett malmmagasin på vardera sidan om framfartsvägen till Koppartorp och i omedelbar anslutning till det stora kobolt-och kopparmalmfältet. Gruvdriften upphörde 1889. Dörrkarmen till norra källarens ingång bär året 1849 vilket möjligen även kan vara byggnadens byggnadsår.

Rötskador på en följare som utgjorde den östra infästningspunkten för ett dragstag som går tvärs över byggnaden i nivå med vindsbjälklaget.

Tillstånd före åtgärd

Takläckaget hade orsakat rötskador främst på timmerstommens insida. Rötskador fanns på flertalet stockvarv i det aktuella väggpartiet. I ett fall var skadan så omfattande att rötan i ett mindre parti av ett väggtimmer omfattade hela dess bredd. En följare som monterats på väggpartiets insida hade omfattande rötskador.

Rötskadat väggparti före åtgärd- Rötskadan försvagade infästningspunkten för en av bjälkarna till vindsbjälklaget. Hammarbandet var av samma anledning försvagat vid sparrarnas infästning i anslutning till det aktuella väggavsnittet.

*Skarv mellan nytt (t.v) och gammalt timmer (t.h).
Bladskarven är utförd med tränaror. Tätning i knutar
och mossrännor har utförts på traditionellt sätt med
husmossa.*

*Det färdiga resultatet. Merparten av det
väggparti som syns på bilden utgörs
av begagnat, nytillkommet bladskarvat
timmer. Även följaren är nytillverkad.*

Åtgärder

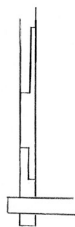
Timret har lagats genom bladning. I det fall hel bit fick bytas skedde detta genom att ett avsnitt om ca en meter av stocken sparades i fullbredd medan samma stycke före och efter detta parti var kluvet till en halvsulning av det invändiga skadade timret. Det är på detta sätt omöjligt att från insidan särskilja det parti där timret bytts i fullbredd från det där endast halvsulning skett. För att få de lagade partierna att smälta in med omgivande stomme har i huvudsak begagnat timmer använts. Genomgående har lagningarna när det gäller träbearbetning utförts på ett sådant sätt att kompletterande delar väl ansluter till omgivande originalpartier. Bladskarvarna är utförda med tränaglar.

Återstående arbeten

En smärre insektsskada på syllen utvändigt kommer att åtgärdas genom ifällning av timmer under sommaren. Den meter av väggtimret som ersatts utvändigt återstår att färga in med rödfärg.

Sammanfattning

Arbetet är enligt läns museets förmenande utfört på ett ur kulturhistorisk synpunkt tillfredställande sätt varför det godkändes i samband med slutbesiktning den 31 mars 2003

- Lagning omfattande hela timrets bredd utfördes på ett ställe.
- Principskiss för vald iskarvningsmetod (bladskarvning).
- Malmmagasinet från norr. Det lagade partiet finns på långväggen åt öster, nära det nordöstra hörnet

